

Слід виокремити синтаксичну тавтологію, яка представляє собою повторення, що є тотожними за змістом й граматичними синонімічними елементами в структурі речення [Брандес 2004, с. 310], наприклад:

“*The garden was large and elaborate...*”;

“*A sharp moon was fighting with the flying rags and tatters of a storm...*” [Chesterton 1987, с. 17];

“...she is *steady and careful...*” [Allingham 1960, с. 80].

Отже, нами проаналізовано вживання синтаксичних засобів виразності в англомовній детективній розповіді. Виявлено, що в англомовних текстах детективної розповіді поширеними є повтор, епіфоричний повтор, апозиопезис, еліпсис, граматичний паралелізм, парцеляція/ізолювані речення, перелічування, синтаксична тавтологія. У подальшому перспективою нашого дослідження є вивчення прагмастилістичних характеристик англомовної детективної розповіді на текстовому рівні: типів висунення, стильових рис, композиційно-стилістичних особливостей.

Література

- Арнольд И. В. Стилистика. Современный английский язык : [учебник для вузов] / И. В. Арнольд. – [5-е изд., испр. и доп.]. – М. : Флинта, Наука, 2002. – 384 с.
- Брандес М. П. Стилистика текста. Теоретический курс / М. П. Брандес : Учебник. — 3-е изд., перераб. и доп.— М. : Прогресс-Традиция; ИНФРА-М, 2004. – 416 с.
- Allingham M. Family Affair / M. Allingham // Ellery Queen's Mystery Magazine, 1960 – Режим доступа : <http://www.unz.org/Pub/ElleryQueenMM-1960oct-00118?View=PDF>.
- Hare C. Best Detective Stories / Clark Alfred Alexander Gordon under the pseudonym : Hare, Cyril. – Faber and Faber Limited, 1959. – 180 p.
- Chesterton G. K. The Complete Father Brown Stories / G. K. Chesterton // Published January 6th 1987 by Penguin Books Limited, Father Brown №1-5. – UK – Режим доступа : http://www.goodreads.com/book/show/541803.The_Complete_Father_Brown.

УДК: 811.111'42

ЧЕРНИК М. В.

(Сумський державний університет)

ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНІ ЗАСОБИ ВИРАЖЕННЯ МИСТЕЦЬКИХ РЕАЛІЙ В АНГЛОМОВНИХ ХУДОЖНІХ ТЕКСТАХ

Стаття присвячена дослідженню номінацій мистецьких реалій в англомовному художньому просторі. Увага фокусується на лексико-семантичних засобах вираження феномену мистецтва в англійській мові. Визначається статус понять «мистецтво», «музика», «живопис» у лексико-семантичному полі мистецтва. На прикладах номінацій реалій музики та живопису робиться спроба вивести універсальні критерії вербалізації творів мистецтва в англомовних художніх текстах.

Ключові слова: лексико-семантичне поле, номінація, вербалізація, мистецтво, музика, живопис.

Черник М. В. Лексико-семантические средства выражения реалий искусства в англоязычных художественных текстах. Статья посвящена исследованию номинаций реалий искусства в англоязычном художественном пространстве. Внимание фокусируется на лексико-семантических средствах выражения феномена искусства в английском языке. Определяется статус понятий «искусство», «музыка», «живопись» в лексико-семантическом поле искусства. На примерах номинаций реалий музыки и живописи совершается попытка вывести универсальные критерии актуализации произведений искусства в англоязычных художественных текстах.

Ключевые слова: лексико-семантическое поле, номинация, вербализация, искусство, музыка, живопись.

Chernyk M. V. Lexico-Semantic Means of Expression of Artistic Realia in English Literary Texts. The article deals with the research of artistic realia nomination in English literary discourse. Being an integral part of life of any society, art is considered as social and cultural phenomenon, which is marked by universal, multifunctional, and multi-aspect approaches to its research. It is widely reflected in the space of literary discourse, performing the role of both occasional background element and plot-forming unit. In the article an attention is focused on lexico-semantic means of expression of artistic phenomenon, which has a generalized meaning and plays the role of archseme of lexico-semantic field, including lexico-semantic groups “music”, “painting”, “sculpture”, “architecture”, “theatre”, etc. The status of notions “art”, “music”, and “painting” in the artistic lexico-semantic field is determined. Music and painting as two most frequently used in English literary texts lexico-semantic groups from lexico-semantic field of art are considered in the article. Being of different presentation nature, they have adherent aspects of verbalization both in lexicographical sources and in the space of English literary texts. Lexeme “music” as basic nomination of audial arts lexico-semantic group has a synonymic row including lexemes “melody”, “tune”, “piece”, “note”, “song”, “tone”. Lexico-semantic group of visual arts is

presented by basic nominations “picture” and “painting” and is supplemented by synonymic row of lexemes “drawing”, “portrait”, “landscape”, “sketch”.

Special attention is paid to secondary nominations of artistic realia, which are actualized in the process of speech and are not fixed in the lexicographical sources. An attempt to find universal criteria of artistic realia actualization in English literary texts is performed in terms of music and painting realia verbalization. Thus, artistic realia actualization in English literary texts was revealed according to such criteria: title, genre, author/presenter, way of presentation. The results of the research confirmed that artistic realia secondary nominations are decoded on the basis of literary text recipients' background knowledge from the plurality of possible meanings.

Key words: lexico-semantic field, nomination, verbalization, art, music, painting.

Феномен мистецтва є соціальним та культурним явищем, яке відзначене універсальністю, поліфункціональністю та поліаспектністю підходів до його вивчення. Будучи невід'ємною частиною життя будь-якого соціуму, мистецтво активно знаходить своє відображення у площині художнього дискурсу, виконуючи ролі від незначних епізодичних фонових елементів до сюжетотвірних одиниць тексту [Бацевич 2004, с. 48; Бехта 2015, с. 117; Швачко 2012, с. 67]. При цьому автори вдаються до застосування широкого спектру лексико-семантичних засобів вираження мистецьких реалій, які підлягають багаторівневим класифікаціям за якісними та кількісними показниками.

Метою дослідження є аналіз лексико-семантичних засобів вираження мистецьких реалій в англомовних художніх текстах, що передбачає вирішення таких **завдань**:

- визначити статус понять «мистецтво», «музика», «живопис» у лексико-семантичному полі мистецтва;
- проаналізувати засоби вираження феномену мистецтва в англомовних лексикографічних джерелах;
- охарактеризувати основні види мистецтва й лексико-семантичні засоби їх номінації;
- виявити універсальні критерії вербалізації творів мистецтва в англомовних художніх текстах.

Об'єктом дослідження є описи мистецьких реалій в англомовних художніх текстах, **предметом** – лексико-семантичні засоби їх вираження. **Актуальність** роботи визначається незгасаючим інтересом дослідників з різних галузей до теми мистецтва, а також необхідністю системного аналізу лексико-семантичних засобів вербалізації досліджуваного феномену в англомовних художніх текстах.

У лексико-семантичній системі мови феномен мистецтва має узагальнене значення й виступає в ролі архісеми лексико-семантичного поля, яка у своєму складі має інтегральну ознаку, об'єднуючи всі одиниці поля [Вежбицька 2011, с. 221; Кочерган 2001, с. 211]. Лексикографічні джерела фіксують склад лексико-семантичного поля мистецтва, до якого належать такі лексико-семантичні групи, як *music, painting, sculpture, architecture, theatre, etc.* [OALD]. Розглянемо дві найбільш часто вживані в англомовних художніх текстах лексико-семантичні групи з лексико-семантичного поля мистецтва, які є різними за природою репрезентації, – музику й живопис – і спробуємо виявити адгерентні риси їх номінації. Попри те, що знакова природа цих видів мистецтва значно впливає на їх семантичну віддаленість, їх функціональна спрямованість дозволяє їм бути в одному лексико-семантичному полі й підпорядковуватися архісемі «мистецтво».

Аналіз ілюстративного матеріалу підтвердив основні критерії таксономії досліджуваного феномену в лексикографічних джерелах і дав змогу виявити додаткові аспекти вербалізації творів мистецтва, які актуалізуються на рівні прямих і непрямих номінацій творів мистецтва в лексико-семантичних групах музики та живопису в англомовних художніх текстах. Виходячи з результатів аналізу лексикографічних джерел та ілюстративного матеріалу, базовою номінацією лексико-семантичної групи музики в англійській мові є лексема *music*. До її синонімічного ряду входять лексеми *melody, tune, piece, note, song, tone, score*, становлячи групу прямих номінацій поняття музики. Суміжними лексичними актуалізаторами феномену музичного мистецтва в англомовних художніх текстах є дієслова *play* та *sing*. Лексико-семантична група живопису репрезентується базовими номінаціями *picture* та *painting* і доповнюється синонімічним рядом лексем *drawing, portrait, landscape, sketch*.

Непрямі номінації актуалізуються в процесі мовлення і не є зафіксованими в лексикографічних джерелах. Вони декодуються на основі фонових знань реципієнта художнього тексту з множини можливих смислів. Аналіз емпіричного матеріалу виявив актуалізацію творів мистецтва в англійських художніх текстах за такими критеріями: назва, жанр, автор/репрезентатор, спосіб репрезентації. У свою чергу, ці критерії підлягають подальшій ієрархічній класифікації.

Вербалізація твору мистецтва **за назвою** має кількісні та якісні вектори дистинкції. За кількісними показниками вони поділяються на повні, розгорнуті, редуковані й альтернативні. За якісними ознаками назви творів мистецтва корелюють з категоріями репрезентативності (вокальні та інструментальні (у музиці), живописні та фотографічні (у зображальному мистецтві)) й референтності (міметичні й неміметичні твори мистецтва). У писемному тексті назви творів мистецтва виділяються курсивом або беруться у лапки і можуть вживатися як окремо, так і в сполученні з іншими способами номінації феномену мистецтва (за автором/репрезентатором, жанром, дескрипцією та ін.).

За кількісними показниками повна назва твору мистецтва передбачає загальнозживану назву, напр., *Symphony Rosaline, Prelude a l'apres-midi d'un faune, "Come Fly with Me", "Your Love is King"* (музика); *Pandora, Mona Lisa* (живопис). Розгорнута назва є маловживаною і здебільшого зазначається в енциклопедичних джерелах, хоча трапляються випадки їх вживання і в художніх текстах. Наприклад, розгорнутою назвою *Symphony No. 40* є *Symphony No. 40 in G minor*, напр., ***Symphony No. 40 in G minor plays from the corner by the fireplace*** [Elking 2005, p. 261]. Редуковані назви творів мистецтва вживаються з метою підкреслення буденності ситуації або обізнаності героя з твором мистецтва: *A prom of Beethoven's Ninth on Radio Three couldn't comfort David as he lay on his bed smoking* [Cooper 2003, p. 98]. В енциклопедичній статті знаходимо розгорнуту та альтернативну назви музичного твору: **The Symphony No.9 in D minor, Op. 125 (also known as "the Choral")**, is Ludwig van Beethoven's final complete symphony.

Якісна вокальна категоризація назв музичних творів передбачає номінацію окремих пісень (*The lights were dim, the atmosphere smoky, and "Jailhouse Rock" was playing in the background* [Elking 2005, p. 23]), а також альбомів (*She swayed slightly to the rhythm of "The Dark Side of the Moon"* [Elking 2005, p. 82]) або музичних творів, до яких вони належать (**"O Fortuna" from Orff's Carmina Burana is blaring in my ears** [James 2015, p., 113]). Також можливе вживання назв фільмів (*Midnight Cowboy started to spin again inside* [Elking 2005, p. 26]) та телепередач на позначення музичних тем з них (*David sang 'Whowantstobeamillionaire' at the top of his voice all the way back to his bedsitter in Bayswater* [Cooper 2003, p. 129]).

Субститутом назви вокального твору може бути: 1) перший рядок пісні: *I stood up and started to sing, "It's been a hard day's night..." with my fingers waltzing and my body swinging before the grand piano* [Elking 2005, p. 9] (**A Hard Day's Night** is a song by the English rock band the Beatles); 2) один або декілька будь-яких рядків пісні: *Hey diddly dee, a fat cat's life for me, sang David under his breath* [Cooper 2003, p. 134]; 3) дескрипція пісенного твору, співзвучна з його назвою: *Bruce is singing about being on fire and his desire* [James 2011, p. 108] (**"I'm on Fire"** is a song written and performed by American rock artist Bruce Springsteen).

Номінація творів живопису актуалізується здебільшого за допомогою детермінації жанру, репрезентатора або локації у комбінації з об'єктом зображення: *portrait of Viridian, portrait of the PM, portraits of Che Guevara and Mao, sketch for Milton, Raphael's The Battle of Nude Men, Duchamp's Nude Descending Stairs, Raphael Pandora, The Creation of Adam in the Sistine Chapel*, напр., *And Raymond was overwhelmed by the same churning excitement he had felt when he first saw the Raphael Pandora in the flaming chateau* [Cooper 2003, p. 46]. У наступному прикладі номінація картини актуалізується за рахунок виокремлення одного з персонажів, зображених на ній: *He glanced up at the Raphael, particularly at Hope, with her sweet soothing smile* [Cooper 2003, p. 115].

На якісному рівні категорія референтності передбачає дистрибуцію номінацій творів мистецтва на міметичні та неміметичні. Міметичні назви мають відповідники в реальній дійсності: “*A Groovy Kind of Love*” is playing on the stereo [Elking 2005, p. 68]. Цитата з енциклопедичної статті підтверджує міметичність цього прикладу: “*A Groovy Kind of Love*” is a pop song written by Toni Wine and Carole Bayer Sager and published by the Screen Gems music publishing company. Неміметичні назви є результатом авторської уяви й існують лише в просторі конкретного художнього тексту: *One day I'd compose a symphony for her – for us – and call it Rosaline* [Elking 2005, p. 108] (музика); *On the chair near the door was a far more explicit drawing of Rupert, entitled: Orgasm – July 26th* [Cooper 2003, p. 115] (живопис). У наступному прикладі спостерігаємо опис неміметичного портрету за допомогою введення в текст міметичних творів живопису: *The front door was unlocked. The entryway was creaky and opulent (like everything else here), presided over by a large framed portrait of the Wickhams: Wallace and Minerva – or so I assumed. They were not the stiff-lipped Victorians I'd expected. Her beauty was somewhere between Dora Maar and Mona Lisa – exotic and mysterious but elusive* [Talkington 2014, p. 17].

За жанром вербалізація музичних творів реалізується в англомовних художніх текстах такими прямими номінаціями, як *fugue, prelude, adagio, sonata, symphony, waltz, song, hymn, anthem, acid rock, indie crap*, напр., *Beautiful Ana, sitting with me as I play a fugue, a prelude, an adagio, a sonata* [James 2015, p. 401]. Жанрова репрезентація номінацій творів живопису виражається такими прямими номінаціями, як *portrait, sketch, landscape, collage, poster, art deco, abstract art, pre-Raphaelites*, напр., *Portraits of every past Prime Minister line the wall* [Elking 2005, p. 19]. Також жанрова належність творів мистецтва експлікується на основі фонових знань реципієнта: *He located her room before the number of the house by the sound of Don Giovanni pouring out of an open second-floor window* [Cooper 2003, p. 45]. Цитата з енциклопедичної статті детермінує жанрову приналежність прикладу: *Don Giovanni* is an **opera** in two acts with music by Wolfgang Amadeus Mozart and Italian libretto by Lorenzo Da Ponte.

Категорія вербалізації твору мистецтва за автором/репрезентатором класифікується за кількісними та якісними показниками. За кількісними критеріями були виявлені індивідуальні та групові категорії репрезентаторів, які у свою чергу підлягають класифікації за якісними ознаками – вербалізуються прямими номінаціями та власними назвами. Музичні твори підлягають подальшій дистинкції за вокальним та інструментальним способами репрезентації.

Прямими номінаціями індивідуальних репрезентаторів музичних творів в англійській мові є такі лексеми, як *musician, composer, symphonist, singer*. Ці номінації актуалізують вербалізацію музичних творів в англомовних художніх текстах таким чином: *Did you know, tom, he's a musician? I mean a real one. A composer* [Elking 2005, p. 182]. Зустрічаються й образні номінації митців *maestro, virtuoso, two-penny entertainer*, напр., *They looked slightly surprised, as though my tone was a little too polished for a two-penny entertainer* [Elking 2005, p. 140]. До прямих номінацій авторів живописних творів належать такі лексеми, як *painter, artist*, напр., *I admire him as a painter, but he never touches my heart* [Cooper 2003, p. 72]. Образні номінації репрезентаторів творів живопису в англомовних художніх текстах представлені лексемами *genius, dreamer*, напр., *'A genius, I can't teach him anything,' said David, reaching into the dashboard* [Cooper 2003, p. 89].

Вживання власних назв на позначення індивідуального репрезентатора твору мистецтва корелює з реальним референтом або є результатом авторської уяви. У ході дослідження в джерелах ілюстративного матеріалу були виявлені такі власні назви для номінації реальних репрезентаторів музичного мистецтва: 1) композитори: *Wolfgang Amadeus Mozart, Ludwig van Beethoven, Johann Sebastian Bach, Giacomo Puccini, Claude-Achille Debussy, Thomas Tallis*; 2) вокалісти: *Frank Sinatra, Jim Morrison, Ella Fitzgerald, Eva Cassidy, Van Morrison, Aretha Franklin, Katy Perry, Moby, Four Tet*.

Реальні репрезентатори творів живопису представлені в аналізованому матеріалі такими власними назвами на позначення імен художників, як *Van Gogh, Raphael, Picasso, Rubens, Blake, Duchamp, Rex Whistler, John Bratby, Samuel Palmer*. Власні назви на позначення репрезентаторів творів мистецтва, які не мають референтів у реальній дійсності, є результатом авторської уяви й існують лише у просторі конкретного художнього тексту. Вони можуть бути як головними героями, так і ситуативними персонажами.

На позначення репрезентаторів творів мистецтва за допомогою власних назв в англійських художніх текстах вживаються: 1) цілісне ім'я та прізвище: *Frank Sinatra sings softly over the surround sound speakers* [James 2011, p. 223] (музика); *To the right of the fireplace was a portrait of Viridian by Rex Whistler, who had also been killed in the last war* [Cooper 2003, p. 52] (живопис); 2) розосереджене ім'я та прізвище: *"Frank? I never figured you for a Sinatra fan," she says, cocking her head and giving me a curious look, as the rich tones of "Witchcraft" fill the room* [James 2011, p. 224] (музика); 3) лише ім'я: *Aretha is belting out "Say A Little Prayer" over the store's hi-fi system* [James 2012, p. 271] (музика); *Raymond didn't know which was more beautiful, Rupert or Galena's drawing of him* [Cooper 2003, p. 115] (живопис); 4) лише прізвище: *He's listening to his iPod. Puccini* [James 2011 (2), p. 29] (музика); *Blake was one of my favorites, always, because he was a poet and an artist* [Talkington 2014, p. 20] (живопис); 5) сценічне ім'я, яке може бути зізвучним з реальним ім'ям: *I followed the sounds of Katy Perry or some other piercing pop singer who didn't belong in this house* [Talkington 2014, p. 17] (Katheryn Elizabeth Hudson), або утворюватися за певними іншими принципами: *With Moby blasting in my ears I run down Southwest Salmon Street toward the Willamette River* [James 2015, p. 28] (музика).

До прямих номінацій групових репрезентаторів музичних творів в англійській мові належать такі лексеми, як *band, trio, orchestra, musicians, group of musicians, throng of musicians*: *The string trio had been joined by a throng of other musicians to make a complete orchestra* [Talkington 2014, p. 116]. У живописі випадки групової репрезентації трапляються рідко й мають символічну природу емотивного та духовного єднання комунікантів: *And then, for a moment, we drew together – a duet of lines and strokes* [Talkington 2014, p. 67]. Також групові репрезентатори живопису актуалізуються на рівні номінації їх жанрової належності: *Old Masters, Pre-Raphaelites*, напр., *Raymond, who had a flair for anticipating changes in taste, had specialized not only in Old Masters and Pre-Raphaelites, which were beginning to rise in value, but also living artists* [Cooper 2003, p. 32].

В англійських художніх текстах на позначення групових репрезентаторів музики, які мають реального референта, були виявлені такі приклади вживання власних назв: *Beatles, Kings of Leon, Deep Purple, Snow Patrol, Foo Fighters, Boston Symphony Orchestra*. Прикладом групового репрезентатора, який не має референта в реальній дійсності є номінація музичного гурту *Mystery Pisser*, який виконує сюжетотвірну функцію в художньому тексті: *But then Skyler and Juli's brothers formed a band, which they named Mystery Pisser* [Draanen 2001, p. 31].

Аналіз ілюстративного матеріалу показав, що зі структурної точки зору в англійських художніх текстах вживаються повні та скорочені власні назви групових музичних репрезентаторів: *Deep Purple filled the air* [Elking 2005, p. 81] (повна назва); *My own compositions had created quite a stir. I played often, solo and in orchestra, with the Boston Symphony* [Elking 2005, p. 108] (скорочена назва від *Boston Symphony Orchestra*). На периферії індивідуального та групового виконання музичних творів знаходиться особистість диригента або керівника групи музикантів, який постає індивідуально, але актуалізує групове виконання. Номінація цієї категорії об'єктивується лексемами *bandleader, conductor, band-master*, напр., *Sam the bandleader launches into "Come Fly with Me," and Carrick puts his arm around my waist and gently whirls me into the throng* [James 2011 (2), p. 118], або есплікується з характерних невербальних дій героя, напр., *A young man strolls onto the stage amid warm applause, turns to the band behind him and snaps his fingers* [James 2011 (2), p. 113].

Актуалізація феномену мистецтва за **способом репрезентації** творів мистецтва залежить від природи їх видів. Музика передбачає вербалізацію аудіальних засобів передачі знаків, живопис – візуальних. За способом репрезентації музичних творів існують інструментальні та технічні засоби відтворення музичних творів. При інструментальному способі репрезентації феномен музичного мистецтва вербалізується через номінації музичних інструментів.

В англомовних художніх текстах найчастотнішим є використання поняття фортепіано, яке номінується в англійській мові за допомогою базової лексеми *piano*, а також таких суміжних видових понять, як *grand piano*, *organ*, *synthesizer*. Ці поняття часто виконують роль не лише засобу репрезентації музичного твору, але й актуалізуються як предмет інтер'єру або об'єкт розмови. При цьому його присутність може об'єктивуватися без прямих номінацій за рахунок вживання: 1) власної назви, яка конкретизує виробника музичного інструменту: *And my **Roland** will fit perfectly by the pillared fireplace* [Elking 2005, p. 19] (The Roland Corporation is a Japanese manufacturer of electronic musical instruments, electronic equipment and software); 2) стилістичних засобів, таких як метафора: *Settling into my dorm meant getting my trunk and my **piano** up to the second floor. I didn't break my back thanks to Gregory who, Atlas-like, carried **my world** on his shoulders* [Elking 2005, p. 6]; синекдоха: *Oh God, I tried, but for some strange reason those kissed fingers on **ivory keys** make no sound* [Elking 2005, p. 53].

Другим за частотністю вживання в англомовних художніх текстах музичним інструментом є гітара, англ. *guitar*, яка в усіх аналізованих прикладах цього дослідження виконує роль засобу виконання музичного твору: *In the evenings he did the dishes and then played his **guitar** for me* [Park 2013, p. 194]. Пряма номінація цього музичного інструменту може супроводжуватися передрепрезентаційними невербальними діями, пов'язаними з підготовкою до виконання музичного твору: *Sabin looks in the direction of the rooftop as he swings a strap over his shoulder and begins to run his fingers over the strings of an acoustic guitar* [Park 2013, p. 50].

Також були зафіксовані поодинокі випадки вживання номінацій таких музичних інструментів, як *cello*, *violin*, *harmonica*, *harp*, *concertina*, *cymbals*, *drums*, які вживаються як у прямому (*And then the **harmonica** is again at my lips, twenty-five years on* [Elking 2005, p. 204]), так і в метафоричному значеннях (*Phantom **cymbals** clashed in my head* [Elking 2005, p. 28]). Залучення музичних інструментів для метафоричного опису емоційного та психологічного стану героїв не актуалізує презентації твору мистецтва, проте об'єктивує феномен мистецтва загалом. Технічний спосіб репрезентації музичних творів вводиться вживанням таких номінацій технічних засобів відтворення музики, як *playlist*, *track*, *iPod*, *boombox*, *radio*, *CDs*, *disc*, *mini-disc*, *headphones*, *earphones*, *earbud*, *iPod ear buds*, *speakers*, *surround-sound speakers*, *portable speaker*, *store's hi-fi system*, *car sound system*, напр., *With a stack of LPs, the changer on the chrome table played acid rock* [Elking 2005, p. 86].

Способи репрезентації творів живопису передбачають вживання лексем на позначення матеріалу для створення творів живопису, які, у свою чергу, поділяються на номінації поверхні, на яку митець наносить зображення (*canvas*, *paper*), напр., *Raymond edged towards the **canvasses*** [Cooper 2003, p. 46], та речовин, за допомогою яких це зображення створюється (*oil*, *watercolour*, *ink*), напр., *'Dear boy' – it was Raymond calling from Scotland – 'if only you were here, such marvellous **watercolours**...'* [Cooper 2003, p. 86]. За методом суцільної вибірки було виявлено, що плацдармом для створення візуального твору мистецтва може бути не лише традиційні папір та полотно, але й будь-що, що має поверхню (*ceiling*, *torso*, *thighs*, *smoke*), напр., *Above the crimson-curtained four-poster, the **dark blue vaulted ceiling** had been painted with stars* [Cooper 2003, p. 53]. Також спосіб репрезентації виражається за допомогою вживання номінацій інвентаря художника (*easel*, *suitcase*, *sketchbook*, *portfolio*) та техніки створення творів живопису (*brush stroke*).

Висновки. Феномен мистецтва як соціальне й культурне явище характеризується універсальністю, поліаспектністю й поліфункціональністю. У лексико-семантичній системі мови феномен мистецтва має узагальнене значення й виступає в ролі архісеми лексико-семантичного поля, до складу якого входять лексико-семантичні групи *music, painting, sculpture, architecture, theatre etc.* Музика й живопис, будучи різними за природою репрезентації, мають адгерентні аспекти номінації як у лексикографічних джерелах, так і в площині англомовних художніх текстів. Базовою номінацією лексико-семантичної групи музики в англійській мові є лексема *music*. До її синонімічного ряду входять лексеми *melody, tune, piece, note, song, tone*, становлячи групу прямих номінацій поняття музики. Лексико-семантична група живопису репрезентується базовими номінаціями *picture* та *painting* і доповнюється синонімічним рядом лексем *drawing, portrait, landscape, sketch*. Непрямі номінації декодуються на основі фонових знань реципієнта й актуалізуються в англомовних художніх текстах за такими критеріями, як назва, жанр, автор/репрезентатор та спосіб репрезентації, які у свою чергу підлягають подальшим багаторівневим класифікаціям за якісними та кількісними показниками. Подальшою перспективою дослідження вважаємо пошук універсальних засобів дескрипції творів мистецтва в англомовних художніх текстах.

Література

- Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики : підручник / Ф. С. Бацевич. – К. : Видавничий центр «Академія», 2004. – 344 с.
- Бехта І. А. Наратив і контекст комунікативної ситуації: стратегії інтерпретації оповідного дискурсу експериментального письма / І. А. Бехта // Дані текстових корпусів у лінгвістичних дослідженнях : монографія. – Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2015. – С. 115-129.
- Вежбицкая А. Семантические универсалии и базисные концепты / А. Вежбицкая. – М. : Языки славянских культур, 2011. – 568 с.
- Кочерган М. П. Вступ до мовознавства / М. П. Кочерган. – К. : ВЦ «Академія», 2001. – 368 с.
- Швачко С. О. Сяйво забутих слів : монографія / С. О. Швачко. – Суми : Сумський державний університет, 2012. – 107 с.
- Cooper J. Pandora / Jilly Cooper. – Corgi Books, 2003. – 752 p.
- Draanen W. Flipped / Wendelin Van Draanen. – New York : Alfred A. Knopf, 2001. – 156 p.
- Elking M. Executing Mozart / Michael Elking. – Llumina Press, 2005. – 264 p. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://executingmozart.com/>
- James E. L. Fifty Shades Darker / E. L. James. – Vintage Books, 2011. – 373 p.
- James E. L. Fifty Shades Freed / E. L. James. – Vintage Books, 2012. – 579 p.
- James E. L. Fifty Shades of Grey / E. L. James. – Vintage Books, 2011. – 356 p.
- James E. L. Grey / E. L. James. – Vintage Books, 2015. – 576 p.
- Oxford Advanced Learner's Dictionary <http://www.oxfordlearnersdictionaries.com/definition/english/>
- Park J. Left drowning / Jessica Park. – Skyscape, 2013. – 399 p.
- Talkington A. Liv, forever / Amy Talkington. – New York : Soho Teen, 2014. – 132 p.

УДК: 811.111'37:004

ЧИРВОНИЙ О. С.

(Запорізький національний університет)

ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНА АНАЛОГІЯ ЯК ДІЄВИЙ ФАКТОР ПОПОВНЕННЯ АНГЛОМОВНОГО КОМП'ЮТЕРНОГО ЛЕКСИКОНУ

У статті розглядається роль лексико-семантичної аналогії в процесі збагачення сучасного англомовного комп'ютерного лексикону. Завдяки функціональній простоті і широкій доступності готових моделей, аналогія стала продуктивним способом створення нових слів і словосполучень у комп'ютерній лексиці. Доведено, що лексико-семантична аналогія бере активну участь у збагаченні сучасного комп'ютерного лексикону.

Ключові слова: лексико-семантична аналогія, комп'ютерний лексикон, словотвір, фразеологія, зрощення.

Чирвоный А. С. Лексико-семантическая аналогия как действенный фактор пополнения компьютерной лексики. В статье рассматривается роль лексико-семантической аналогии в процессе обогащения современного англоязычного компьютерного лексикона. Благодаря функциональной простоте и широкой доступности готовых моделей, аналогия стала продуктивным способом создания новых слов и словосочетаний в компьютерной лексике. Доказано, что лексико-семантическая аналогия принимает активное участие в обогащении современного компьютерного лексикона.

Ключевые слова: лексико-семантическая аналогия, компьютерный лексикон, словообразование, фразеология, сращение.